

Minoria busca majoria

Habitatges socials. Pla d'accés al primer habitatge. Operacions de crèdit. Polítiques de sòl. Lloguers. Tot això, i una mica més, s'engloba en la problemàtica de l'habitatge: un tema sensible entre la gent de les Valls, sobretot residents fixos i temporals, que perden la meitat del sou pagant lloguers abusius perquè els és del tot impossible l'accés a la propietat en condicions favorables. És un tema important, però és dubtós que sigui el tema que pot enterrar la governabilitat d'Andorra. Sobretot quan la majoria de votants ja tenen un sostre on aixoplugar-se, gràcies a l'eficàcia de les xarxes familiars. En teoria, el bloc governamental s'ha enfonsat abans i tot de començar a coordinar-se, perquè el partit del Govern no ha volgut acceptar una dotació de 150 milions per a la construcció d'habitatges socials i l'ha reduïda a 30, i encara dedicats a estudiar com s'ha de fer un pla d'accés a l'habitatge.

Així, doncs, la problemàtica de l'habitatge quedarà per als annals com el punt de fractura d'una coalició d'interessos massa contraposats. I, tanmateix, els governs no s'estavellen, ni els parlaments es paralitzen, per una catxa de cent tristos milions. En aquesta màniga de pòquer, els jugadors han estripat les cartes perquè, als dos principals nuclis impulsors del procés constitucional, l'Agrupament Nacional Democràtic (AND) i Nova Democràcia (ND), ja no els queda res en comú. Només la desconfiança.

Pacte sense pacte. La pau ha durat quatre mesos: del 18 de gener, dia de la investidura d'Oscar Ribas, al 19 de maig, dia de la votació del pressupost del 1994. Se'n deia Pacte de Legislatura i l'havia segellat, el 18 de gener, l'AND i ND –tretze consellers de vint-i-vuit– amb el propòsit de garantir, amb els dos vots inestables d'Iniciativa Democràtica Nacional (IDN), una majoria suficient per a encarar aquesta primera legislatura postconstitucional. Però hi havia tres condicions, presumptament innegociables, per ND. La primera no oferia cap dificultat, només calia executar-la: el líder d'aquesta formació, Jaume Bartumeu, es reservava per a ell la presidència de la Comissió d'Exteriors del Consell General i demanava per a Jordi Cinca, ex-portaveu d'Oscar Ribas, la presidència de la Comissió de Finances. La segona era profunda i peremptòria, però podia esperar uns quants mesos sense trasbalsos excessius: el redreçament de les finances públiques establint noves fonts d'ingressos –llegiu impositives– i actuant sobre el sector financer. Com que Oscar Ribas ja s'havia compromès

El trencament del pacte de legislatura entre l'Agrupament Nacional Democràtic i Nova Democràcia situa el Govern d'Oscar Ribas en minoria parlamentària i obre totes les expectatives polítiques a les Valls d'Andorra.

mil vegades a buscar solucions per omplir de nou les arques públiques, fins aquí tothom estava d'acord.

Però la tercera condició –habitatge per a tothom– tenia una certa càrrega pertorbadora vista la *immediatesa* que significava incloure en els pressupostos una partida suficient per a iniciar un pla d'accés al primer habitatge. 150 milions damunt la taula, per a començar les obres de construcció d'uns centenars de “pisos socials” al terreny de la Borda d'en Sales, a Andorra la Vella, comprat pel Govern dos anys abans. Una realització pràctica que ND considerava inajornable. Tenien el suport declarat dels dos consellers d'IDN, partidaris igualment de reduir la ingent quantitat de pisos de propietat buits, immobilitzats per l'especulació o la mesquinesa. Ara, aquesta tercera condició no seria mai admesa pel grup parlamentari d'Oscar Ribas. I no ho seria perquè els estratèges de l'AND estaven decidits a minar un pacte de legislatura que els lligava de mans i peus a Jaume Bartumeu.

Apunts de psicologia política. Traduït al llenguatge oníric, el somni de Bartumeu era el malson de Ribas. I aquest somni bartumeístic s'alimentava de la situació de privilegi que ND tenia al Consell. Quatre consellers de *progrés* confrontats a tot l'*arc conservador*, o els catorze consellers de Coacció Nacional Andorrana, Unió Liberal i Agrupament Canillo-la Maçana. Quatre consellers, però, sense els quals la cordada minoria de l'AND –nou consellers “no gaire compactats”– perdria l'única raó de la seva existència: mantenir-se al Govern. L'expressió màxima d'aquest somni té la seva trasllació peninsular: ND fa de Convergència en la darrena alenada d'un rexisme –el règim d'Oscar Ribas– encara més maldestre que no el *felipismo* perquè, com recorda sovint Jaume Bartumeu, “Ribas no ha aconseguit de nuclearitzar entorn seu cap alternativa seriosa”. Entre una AND agònica i una oposició matussera, Bartumeu disposaria de la millor informació privilegiada, via comissions parlamentàries, i marcaria el *timing* d'un Govern que hauria d'actuar en sintonia amb els principals tòtems de ND: un Govern fort, “anivellador de desigualtats”, que seria l'aplicació pràctica d'aquest “estat social” reconegut per la Constitució.

Els senyals d'una tensió *in crescendo* han estat evidents, fins i tot, en aquells dossiers que, sobre el paper, acordaven els interessos de ND i AND. L'avantprojecte de la llei de regulació del coeficient d'inversions, d'obligat compliment

per a entitats bancàries, que posarà en mans de l'estat una taxa anual fixa –encara en qüestió– procedent dels cinc bancs del país, fou considerat un material “sensible” per un Govern que, recelant de la retòrica antibancària de Bartumeu, va preferir de no negociar-ne l'articulat amb un teòric partit aliat que, en paraules d'Oscar Ribas, utilitza la “demagògia” com a mètode sistemàtic. I per aquesta mateixa raó, l'AND va rebutjar la “pseudosolució” proposada per ND a la qüestió de l'habitatge. La primera part del somni bartumeístic –la influència decisiva en el Govern– s'esvaïa a plena llum pública. L'executiu volia fer la impressió que la seva acció institucional no depenia gens de ND. Per més que aquesta tossuderia pugui provocar una crisi de governabilitat permanent, l'únic que Oscar Ribas –el seu entorn i els seus successors– no pensa tolerar és que el somni de Bartumeu acabi convertint-se en un malson recurrent.

Per a un home d'esperit liberal i de vel·leïtats democristianes, com Oscar Ribas, les pràctiques de Nova Democràcia portarien, en cas de triomfar, a la institucionalització d'un PRI andorrà, una fórmula inquietant de cooptació, amiguisme i repartiment de prebendes mitjançant la maquinària d'una administració imbricada, i finançada, pel teixit econòmic de les Valls. El bloc constitucional que va unir aquests dos temperaments polítics entre 1990 i 1993 era fruit d'una enginyeria de consens absolutament exhaurida, després de la qual només

El mateix factor Ribas se situa, de nou, com una font de turbulències per a una negociació amb aquell front conservador que Bartumeu considera cada cop més atansat al rexisme. Són molts a l'UL, al CNA, i fins i tot a l'AND, els qui consideren que la carrera política de Ribas ja és esgotada.

podia arribar l'enfrontament obert. Perquè si les fòbies de Ribas són persistents, ho són també les de Bartumeu. Els brots d'aquesta cosmovisió es poden llegir en alguns editorials del diari *Poble Andorrà*, com aquell del 25 de maig que carregava contra “els sectors conservadors d'arrels caciquils i benestants, que dominen l'economia i la societat des de fa temps”, és a dir “la dreta andorrana” que prepara, després de fer avortar el Pacte de Legislatura, un “nou eix polític”: l'aliança amb un hipotètic partit democristià, nascut de l'AND, i la família liberal: “Els enginyers de l'operació estan convençuts que així es veurà corregida la fragilitat actual del Govern Ribas amb una nova aliança –la “majoria natural” del senyor Marc Forné– que no solament no necessitarà el suport de Nova Democràcia, sinó que podrà combatre-la a ultrança”. El model de referència d'aquesta dreta té, segons l'editorial de *Poble Andorrà*, un rètol llampant: “*Forza Andorra*”. O tothom contra Bartumeu.

Tan incert com sempre. Operacions i especulacions. Aquesta és l'etapa actual. Certament, des d'aquell ple del Consell, del 19 de maig, tots els compromisos queden anul·lats. Oscar Ribas va recuperar, aquell mateix dia, un discurs mai del tot oblidat: el pacte nacional per a consensuar grans temes pendents, com el reordenament del marc fiscal andorrà –llegiu de nou, impostos– o el desenvolupament del títol segon de la Constitució –lleï d'*habeas corpus*,

lleï de registre civil i de matrimoni civil, lleï d'associacions...-, però l'essència d'aquest pacte no haurà de ser només l'aprovació d'un paquet legislatiu; es tracta, primer de tot, que els implicats es comprometin a deixar que aquest nou Govern, fet a la mida de Ribas, tingui tots els marges de maniobra. Sobre les tesis conspiratives de *Poble Andorrà*, hi ha una versemblant afinitat electiva entre els homes d'Òscar Ribas i els nous sectors de la Unió Liberal. La famosa "majoria natural" de Marc Forné sorgeix durant el debat parlamentari de pressupostos, quan aquest advocat i portaveu de la Unió Liberal va deixar anar la frase que els cervells de l'AND mai no s'havien atrevit a pronunciar, però que tots ells haurien desitjat rematar: "Hi ha companys de l'AND -exposava Forné- que estan en el nostre espectre ideològic i tenen la nostra visió social. I si hi ha una majoria natural, hi ha igualment una oposició natural, que tothom sap quina és, al voltant de Jaume Bartumeu".

Ara que el text constitucional ja ha definit un model de país, els liberals, a punt d'homologar-se internacionalment, consideren que el seu model de societat -un estat lleuger que racionalitzi, però que no limiti, l'esperit d'empresa- els acosta a la sensibilitat majoritària de l'AND. Tot i així, el mateix factor Ribas se situa, de nou, com una font de turbulències per a una ne-

CARME PUÉRTOLAS

El president Òscar Ribas desmenteix les ganes de plegar recordant, amb fets i ministres, que aquest és el seu Govern i que pensa fer-lo surar. La mateixa composició de l'executiu ja indicava, de bon principi, la voluntat de fer un govern per a governar.

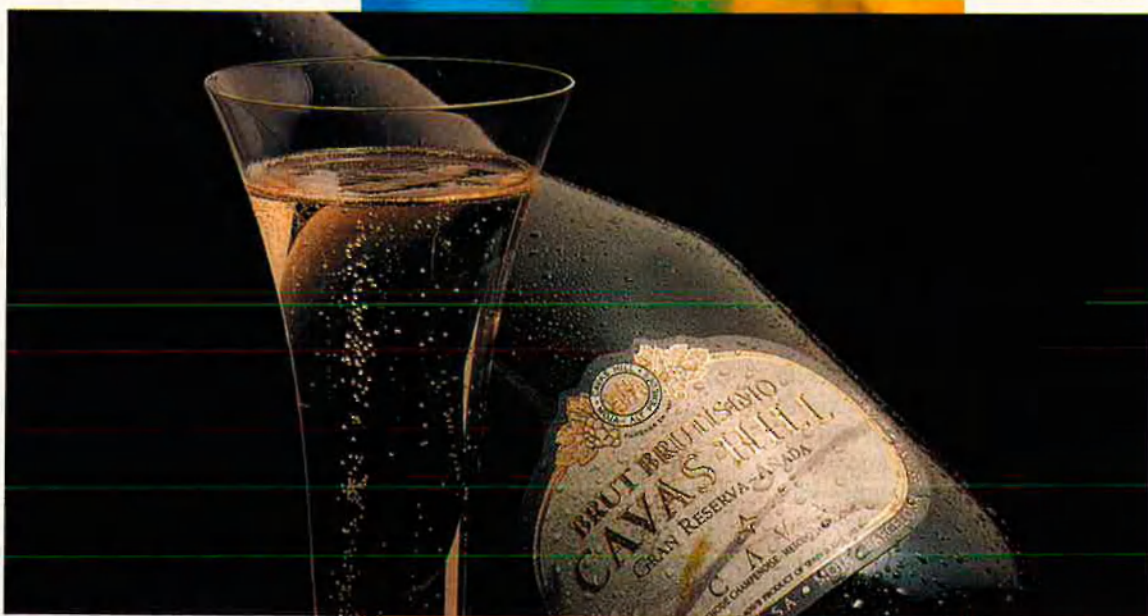
gociació amb aquell front conservador que Bartumeu considera cada cop més atansat al rexisme. Són molts a l'UL, al CNA, i fins i tot a l'AND, els qui consideren que la carrera política de Ribas ja és esgotada. Són molts consellers que no estan diposats, tampoc, a pagar la impopularitat d'un nou sistema fiscal o d'una nova regulació urbanística que topi amb els interessos dels constructors.

Mentre les hipòtesis ballen per tots els despatxos, Òscar Ribas desmenteix les ganes de plegar recordant, amb fets i ministres, que aquest és el seu Govern i que pensa fer-lo surar. La mateixa composició de l'executiu ja indicava, de bon principi, la voluntat de fer un govern per a governar; ministres fidels al cap, negociats en funció de la seva adscripció parroquial però, sobretot, de la seva lleialtat a les línies polítiques coordinades per Ribas. I, com a detall gens superflu, entrada de nous valors representats per aquesta *golden generation* d'independents i exalumnes del col·legi Sant Ermengol, que són el ministre d'Afers Socials i Cultura, l'escaldenc Ramon Serra, o el ministre d'Afers Exteriors, Marc Vila, fins al gener editor del *Diari d'Andorra*. L'esprint pre-estiuenc s'haurà de resoldre ràpid. El Govern no vol morir d'infart, el Parlament vol definir tendències i el país espera que els polítics no facin l'andorrà. Com sempre, massa complicat.

Oriol Malló

CAVAS HILL

BRUTÍSSIMO DE CAVAS HILL
*Quant de temps a la fosca. Estaves sol, però serè i confiat.
 Del silenci has despertat.*